

PREDLOG ZA:

**LOKALNI AKCIONI PLAN ZA UNAPREĐENJE POLOŽAJA IZBEGLIH I INTERNO
RASELJENIH LICA**

Za period

2010-2013

Jagodina,

Uvod

U ovom dokumentu pod procesom *lokalnog akcionog planiranja unapređenja položaja izbeglih¹ i interno raseljenih lica² (IRL)* podrazumeva se proces donošenja odluka o tome koje promene značajne za život izbeglih i interno raseljenih lica nameravamo da ostvarimo u svom lokalnom okruženju u toku naredne četiri godine.

U okviru ovog dokumenta, pod *izbeglim i interno raseljenim licima* podrazumevaju se sva lica koja su bila izložena prisilnom napuštanju svojih domova i raseljavanju, zbog rata na prostoru bivših jugoslovenskih republika i bombardovanja Kosova i Metohije, uključujući i ona lica koja su u međuvremenu stekla status građana Republike Srbije, ali i dalje imaju nerešene egzistencijalne probleme nastale u toku izbegličkog statusa.

Lokalni akcioni plan za unapređenje položaja izbeglih i interno raseljenih lica (IRL) u Gradu Jagodini, nastao je kao rezultat učešća u Projektu *Podrška institucijama Vlade Republike Srbije koje su nadležne za izbegla i interno raseljena lica*. Opšti cilj Projekta je pronalaženje rešenja na nivou države koja će pružiti podršku Vladi Republike Srbije da na efikasan i održiv način odgovori na potrebe izbeglih i IRL. Projekat finansira Evropska unija, a sprovodi Međunarodna organizacija za migracije (International Organization for Migration – IOM). Korisnici Projekta su institucije Vlade Republike Srbije koje su nadležne za izbegla i interno raseljena lica: Komesarijat za izbeglice Republike Srbije (KIRS), Ministarstvo za Kosovo i Metohiju (MinKiM) i Ministarstvo rada i socijalne politike (MRSP), kao i druga nadležna ministarstva, opštinska povereništva za izbegla i interno raseljena lica i *odabrane opštine/gradovi*.

Strateški okvir Projekta određen je u skladu sa politikom i pravicima delovanja definisanim Nacionalnom strategijom za rešavanje pitanja izbeglih i interno raseljenih lica i drugim nacionalnim strateškim dokumentima od značaja za ovu oblast³. U cilju koordiniranog rada, korišćenja naučenih lekcija i najboljih praksi, ovaj Projekat uzima u obzir postojeće projekte izgradnje kapaciteta na lokalnom nivou, a naročito one koji su u domenu socijalne, ekonomske i stambene politike. Kreiranje i sprovođenje lokalnih akcionih planova za unapređenje položaja izbeglih i interno raseljenih lica ovde se tretira kao deo šireg mehanizma smanjenja siromaštva i socijalne isključenosti osetljivih društvenih grupa.

Lokalni plan akcije za unapredjenje položaja izbeglica i IRL donosi se na period od 4 godina (2009- 2012), sa detaljnom razradom aktivnosti za 2009 i 2010 godinu i vrememski je uskladjen sa usvojenom Strategijom razvoja socijalne zaštite grada Jagodine.

Proces izrade Lokalnog akcionog plana za unapređenje položaja izbeglih i interno raseljenih lica u Jagodini, zasnivao se na interaktivnom pristupu čije su osnovne metodološke karakteristike da je:

- Lokalni – sproveden je u lokalnoj zajednici i uvažava lokalne specifičnosti;

¹ Prema Konvenciji UN o statusu izbeglice (1951), **izbeglica** je osoba koja iz osnovanog straha da će biti progonjena zbog svoje rase, nacionalne pripadnosti, pripadnosti određenoj društvenoj grupi ili zbog političkog uverenja, napustila je svoju državu i ne može ili zbog pomenutog straha ne želi da se u nju vrati. Pojam izbeglice je Protokolom iz 1967. god. proširen i na osobe koje su bile izložene ratnim stradanjima ili drugim oblicima nasilja i zato odlučile ili bile prinuđene da napuste svoju državu. (<http://en.wikipedia.org/wiki/Refugee>)

² **Interno raseljene osobe** su one koje su bile prisiljene da napuste svoje domove, ali su ostale u granicama svoje države. Razlozi zbog kojih su bili prisiljeni da napuste svoje domove mogu biti različiti: rat, nasilje, ugrožavanje ljudskih prava, politički progon ili prirodne katastrofe (zemljotres, poplava i sl.). Zato što se nalaze u granicama svoje zemlje, mogućnosti njihove međunarodne zaštite su ograničene. Iako ih, za razliku od izbeglica, ne štiti Specijalna konvencija UN, i dalje ih štite nacionalni zakoni, međunarodno humanitarno pravo i međunarodni pravni akti u oblasti ljudskih prava. (http://www.articleword.org/index.php/Displaced_person)

³ Detalje o ostalim nacionalnim dokumentima pogledati u Poglavlju: Analiza situacije i zaključci

- Participativan – uključio je različite bitne aktere procesa društveno organizovane podrške izbeglim i interno raseljenim u lokalnoj zajednici;
- Utemeljen na realnim okolnostima, raspoloživim resursima i potrebama unapređenje položaja izbeglih i interno raseljenih;
- Prilagođen situaciji u lokalnoj zajednici, akterima i pozitivnoj promeni kojoj se teži;
- Koristi savremene metode planiranja i analize svih važnih elemenata potrebnih za donošenje odluka;
- Podstiče odgovoran odnos različitih društvenih aktera u lokalnoj zajednici.

Za potrebe procesa, prikupljanje i analizu osnovnih podataka o položaju i potrebama izbeglih i interno raseljenih lica u Gradu Jagodini, korišćeni su sledeći izvori: rezultati intervjua sa izbeglicama i IRL, rezultati sastanaka sa lokalnim akterima, statistički podaci, izveštaji i podaci Komesarijata za izbeglice Republike Srbije, Povereništva za izbeglice, Crvenog krsta, lokalnih nevladinih organizacija itd. Proces izrade Plana sproveden je u periodu septembar-oktobar 2009. god.

Odluka⁴ Skupštine Grada Jagodine _____ o usvajanju Lokalnog akcionog plana za unapređenje položaja izbeglih i interno raseljenih lica

Zahvalnost učesnicima/cama u procesu lokalnog akcionog planiranja

U cilju izrade Lokalnog akcionog plana za unapređenje položaja izbeglih i interno raseljenih lica u Gradu Jagodini formirana je radna grupa, a potom odlukom Gradskog veća, Savet za upravljanje migracijama i trajna rešenja. Savet za upravljanje migracijama i trajna rešenja sastavljen je od predstavnika lokalne samouprave, gradonačelnika i pomoćnika gradonačelnika za socijalna pitanja i urbanizam, šefa grupe za investicije, projekte i privredjivanja, saradnika za socijalnu zaštitu i poverenika za izbeglice, sociologa iz Centra za socijalni rad, predstavnika Crvenog krsta i predstavnika NVO. Uloga Saveta za upravljanje migracijama i trajna rešenja bila je da:

- Unapredi sopstvene kapacitete za planiranje kroz odgovarajuće obuke organizovane od strane IOM-a;
- Obezbedi potrebne podatke neposredno od ciljnih grupa i socijalnih aktera u sistemu podrške izbeglim i interno raseljenim;
- Razmenjuje informacije i učestvuje na sastancima od značaja za proces planiranja;
- Primenjuje usvojene metode planiranja tokom procesa planiranja;
- Definiše ciljeve, pravce razvoja i saraduje sa različitim relevantnim lokalnim i republičkim akterima;
- Planira praćenje i ocenjivanje uspešnosti primene lokalnog akcionog plana;
- Radi na pisanju završnog dokumenta;
- Inicira javnu raspravu o nacrtu dokumenta i doprinese da finalna verzija bude predložena Skupštini Grada na usvajanje.

⁴ Ova odluka se u dokument unosi nakon usvajanja LPA na sednici Skupštine

Članovi/ice Saveta za upravljanje migracijama i trajna rešenja su:

Ime i prezime	Institucija/organizacija	Funkcija u Savetu za migracije
Petar Petrović	Gradska uprava-zamenik Gradonačelnika grada Jagodine	predsednik
Marinko Kiklić	Gradska uprava	zamenik predsednika
Nada Grbić	Komesarijat za izbeglice RS- okružni koordinator	član
Snežana Jovanović	Gradska uprava-poverenik za izbeglice	član
Vlada Petronijević	Gradska uprava	član
Nebojša Čović	UNHCR	član
Radmila Trajković	Centar za socijalni rad	član
Živorad Stanojević	Crveni krst	član
Miloš Lukić	Dom zdravlja Jagodina	član

Zahvaljujemo se svim članovima/icama Saveta za upravljanje migracijama i trajna rešenja na učešću u procesu planiranja.

Ostali akteri uključeni u sam proces lokalnog akcionog planiranja su bili predstavnici/ce Komesarijata za izbeglice Republike Srbije, Povereništvo komesarijata za izbeglice, Centra za socijalni rad Jagodina, Crvenog krsta Jagodina. Posebnu zahvalnost izražavamo Komesarijatu za izbeglice Republike Srbije.

Rezime

Lokalni akcioni plan za unapredjenje položaja izbeglih i interno raseljenih lica je strateški dokument Skupštine Grada Jagodine koji je predložen od Saveta za upravljanje migracijama i trajna rešenja i usvojen na Skupštini Grada Jagodine, a odnosi se na period 2010-2013 godine.

Opšti cilj ovog dokumenta je poboljšanje egzistencijalnih, socijalno-materijalnih uslova za integraciju izbeglih i IRL kroz lokalne programe za trajno rešavanje stambenog pitanja najugroženijih porodica izbeglica i interno raseljenih lica i

unapredjenje položaja interno raseljenih lica i drugih socijalno ugroženih grupa u gradu Jagodini kroz mere olakšavanja pristupa informacijama i pravima iz različitih oblasti života.

U ostvarenju ovih ciljeva trenutne aktivnosti su usmerene na poboljšanje stanja, položaja IRL, a sve zbog daljeg razvijanja LPA u Gradu, odnosno razvijanje održivih struktura koji će podržati njegovu primenu i praćenje u procesu donošenja odluka u Gradu na svim nivoima.

U okviru navedenih opštih ciljeva, ovim akcionim planom utvrđuju se sledeći operativni – specifični ciljevi

SC1: U periodu od 2010 do kraja 2013 godine trajno rešiti stambeno pitanje do 70 porodica izbeglih i interno raseljenih lica koje imaju započeti, nedovršeni stambeni objekat, dodelom bespovratnih građevinskih paketa :

- U toku 2010.god.- do 20 građevinskih paketa pomoći za 20 porodica;
- U toku 2011.god.- do 20 građevinskih paketa pomoći za 20 porodica;
- U toku 2012.god.- do 20 građevinskih paketa pomoći za 20 porodica;
- U toku 2013.god.- do 10 građevinskih paketa pomoći za 10 porodica

SC2: U periodu od 2010. do kraja 2013.godine trajno rešiti stambeno pitanje do 30 porodica izbeglih i interno raseljenih lica ,otkupom do 10 odgovarajućih seoskih domaćinstava po godini.

SC3:U periodu od 2010.do 2013.godine poboljšati mogućnost za zapošljavajne radno sposobnih izbeglih i interno raseljenih lica u lokalnoj zajednici realizacijom 4 ciklusa dokvalifikacije/prekvalifikacije do 80 osoba

- U toku 2010.god.-1 ciklus do 20 osoba
- U toku 2011.god.-1 ciklus do 20 osoba
- U toku 2012.god.-1 ciklus do 20 osoba
- U toku 2010.god.-1 ciklus do 20 osoba

SC4: periodu od 2010. do kraja 2013 god. do 10 montažnih kuća (objekata) za porodice izbeglih i IRL lica, koje poseduju parcele sa dozvolom za gradnju.

Lokalni akcioni plan za unapredjenje položaja izbeglih i interno raseljenih lica ima predviđene aranžmane za implementaciju koji obuhvataju **lokalne strukture i različite mere i procedure** koje će osigurati njegovo uspešno sprovođenje. U okviru lokalnih struktura, razlikuju se:

- 1) **Strukture za upravljanje procesom primene LPA i**
- 2) **Strukture koje su operativne i primenjuju LPA**

Strukturu za upravljanje procesom primene LPA, nakon njegovog usvajanja, predstavljace *Savet za upravljanje migracijama i trajna rešenja* koji je učestvovao u njegovoj izradi. Ovaj Savet će, kao deo svog budućeg rada, napraviti *Plan upravljanja primenom Lokalnog plana*.

Operativnu strukturu za primenu ovog Lokalnog akcionog plana činiće institucije, organizacije i timovi formirani u cilju neposredne realizacije plana i projekata razvijenih na osnovu Lokalnog plana. U skladu sa LPA, biće realizovana podela uloga i odgovornosti među različitim akterima u lokalnoj zajednici-partnerima u realizaciji. Svaki akter će u skladu sa principom javnosti i transparentnosti rada voditi odgovarajuću evidenciju i dokumentaciju i pripremati periodične izveštaje i informacije o radu. Izveštaji i informacije će biti polazna osnova za praćenje i ocjenjivanje uspešnosti rada kao i informisanje javnosti .

Poglavlje 1.

Osnovni podaci o gradu

Jagodina se nalazi na reci Belici u srednjem Pomoravlju, pod kojim, u užem smislu, treba podrazumevati Paraćinsko - Jagodinsku kotlinu, odnosno uzan ravničarski pojas sa obe strane toka Velike Morave - od Stalačke klisure na jugu do Bagrdanskog tesnaca na severu, na kome se razvijaju Paraćin, Čuprija i Jagodina kao važniji regionalni centri i sedišta istoimenih opština Gornjo - Veliko - Moravska kotlina u kojoj je smeštena Jagodina pruža se meridijanski između Stalačke i Bagrdanske klisure. Dugačka je 45km, široka oko 28km, duboka oko 650m a površine je oko 600km kvadratnih.

Jagodinsko polje je deo šire oblasti sa čestim i snažnim trusnim udarima te se kao deo Pomoravlja, pored Podrinja i Vranjske kotline, ubraja u najugroženije oblasti. Prema dosadašnjim pojavama trusni udari stižu u Jagodinsko polje iz istočne i zapadne zone koje korito Velike Morave grubo odvaja. Sudeći po jednom od najznačajnijih zemljotresa velike jačine 1910. godine, epicentar istočne zone leži u Resavi.

Pobrde oko grada čine ogranci okolnih masiva kao i terase nastale povlačenjem Panonskog jezera, a usečene koritima pritočnih reka. U reljefu ovog kraja, sem ovog dela koji bi izdvojili kao središnji i ravničarski u srednjem toku Velike Morave i donjih tokova njenih pritoka, možemo izdvojiti još dve predeone celine. To su istočni planinski predeo koji pripada Karpatsko-Balkanskim planinama i zapadni predeo koji pripada Rodopskim planinama. Ovu celinu, zapadno od Velike Morave, čine niske planine Juhor (773m), Crni Vrh (707m) i ogranci Gledičkih planina. Između njih je Levački basen.

Jagodinska opština prostire se na 470 kvadratnih kilometara, obuhvata 54 naselja i granici se sa sedam opština. Severno se granici sa opštinom Svilajnac, severo - istočno opštinom Despotovac, severo - zapadno opštinom Batocina. Na istoku i jugo - istoku granici se sa opštinama Paraćin i Čuprija, na zapadu opštinom Kragujevac i jugozapadno opštinom Rekovac.

Jagodina leži na 43o 59' severne geografske širine i na 24o 14' istočne geografske dužine, na prosečnoj nadmorskoj visini od 116 metara a najviša kота je Đurdevo brdo 213 metara.

Kroz Jagodinu prolazi elektrificirana železnička pruga duplog koloseka kojom se srednja i centralna Evropa povezuju sa južnom Evropom i Azijom, a tik pored nje je međunarodni auto put E - 5.

Po poslednjem popisu iz 1991. godine, opština Jagodina imala je 77.000 stanovnika, a sam grad Jagodina 36.000

Demografski podaci

Jagodina ima 52 seoske i 8 gradskih mesnih zajednica. Što se tiče mesnih kancelarija na teritoriji opštine posluje 17 kancelarija koje uslužuju građane. U poslednje četiri decenije prisutan je trend povećanja gustine naseljenosti.

Geografski položaj, lokacija i prirodni faktori doprineli su da teritorija Grada Jagodine bude uvek atraktivna za naseljavanje stanovništva. Grad karakterišu migracioni procesi.

U sledećoj tabeli prikazano je stanovništvo po etičkoj pripadnosti po popisu iz 2002. godine

Etnička pripadnost	brojno stanje	%
Srbi	68.851	97,12
Romi	521	0,73
Crnogorci	230	0,32
Jugosloveni	120	0,17
Makedonci	78	0,11
Bugari	36	0,05
Vlasi	30	0,04
Mađari	27	0,04
Goranci	11	0,02
Albanci	11	0,02
Muslimani	11	0,02
Bošnjaci	6	0,01

U ukupnom stanovništvu najveći broj (97.12%) se deklarise kao Srbi, Roma je 0,73% a ostali 2,15% su pripadnici ostalih nacionalnih ili etičkih manjina

5.5. Економска ситуација

Економска предност општине Јагодина огледа се у томе што се налази на коридору А-10 ауто-пута Е-75. Има развијену електрификовану железничку пругу којом се средња и централна Европа повезују са Јужном Европом и Азијом. Такође, у општини Јагодина развијене су и телекомуникационе везе.

Економска криза деведесетих година довела је до тога да у општини Јагодина дође до пропадања великог броја предузећа и до масовног отпуштања запослених.

Привреда општине Јагодина је разноврсна. Пре економске кризе деведесетих година најразвијенија привредна грана била је кабловска индустрија. Носиоц ове гране била је Фабрика каблова "Светозарево" која је запошљавала преко 13.000 људи, што је чинило око 28% тадашње радно способне популације општине Јагодина. Тада је ова фабрика била једна од водећих фабрика у Европи. Данас ова фабрика запошљава мање од 3.000 људи.

Носиоци привреде у општини Јагодина пре економске кризе поред Фабрике каблова "Светозарево" била су и следећа предузећа: "Јухор", "Јагодинска пивара", "Елмос", "Будућност", "Минел".

Нека од ових предузећа данас су или приватизована или угашена. Уједно ова предузећа су запошљавала највећи број грађана општине.

Данас је доминантно предузеће "Јухор" које се бави месном прерађивачком индустријом. Уједно, водећа грана у општини Јагодина је прерађивачка.

Од 2000. године до данас приватизовано је 6 предузећа и то: Грађевинско предузеће "Пут", "Морава", "Јухортранс", Продајно сервисни центар "Агроопрема", "Агроопрема промет", Робна кућа "Агроопрема", "Будућност", "Минел", "Палас", "Житомлин".

У току је приватизација још 8 предузећа и то: ЈС Ветеринарска станица, Јавно предузеће "Нови пут", Народни универзитет "Радислав Никчевић", Транспортно предузеће "Југопревоз".

На територији општине Јагодина активно је 1.900 предузетника и 689 привредних друштава.

5.6. Radni status u gradu Jagodina

Због економске кризе деведесетих година у јагодинској општини дошло је до великог отпуштања запослених у свим гранама привреде.

Евиденцију о незапосленим лицима на територији општине Јагодина, као и читавог Поморавског округа, води филијала Националне службе за запошљавање, у даљем тексту НСЗ.

У следећој табели приказани су подаци о незапосленим лицима током 2005. и 2006. године која су регистрована од стране филијале НСЗ Јагодина.

Општина	НЕЗАПОСЛЕНИ – 2005.год.			НЕЗАПОСЛЕНИ – 2006.год.		
	Свега	Жене	Мушкарци	Свега	Жене	Мушкарци
ЈАГОДИНА	9.964	5.665	4.299	10.481	5.868	4.613
ПОМОРАВЉЕ	25.058	13.915	11.143	28.040	15.257	12.783

Из приложене табеле може се закључити да је у току 2005. године у општини Јагодина било 9.964 незапослених, од тога су 5.665 жене. У току 2006. године у филијали НСЗ Јагодина регистрована је 10.481 незапослена особа, а од тог броја 5.868 чине жене. Упоређивањем броја незапослених у 2005. и 2006. години, види се да је број незапослених на евиденцији филијале порастао за 517 особа, односно за 2,52%. Број незапослених жена повећан је за 203. Степен незапослености у општини Јагодина у односу на Поморавски округ у 2005. години износи 39,76%, а у 2006. години 37,37%.

Pravni okvir grada Jagodine

Na osnovu čl.17 i čl. 20 Zakona o teritorijalnoj organizaciji Republike Srbije (sl.glasnik RS br.129/07) Jagodina je dobila status grada.

Organi grada Jagodine su:

- Skupština grada
- Gradonačelnik
- Gradsko veće
- Gradska uprava

Povereništvo za izbeglice

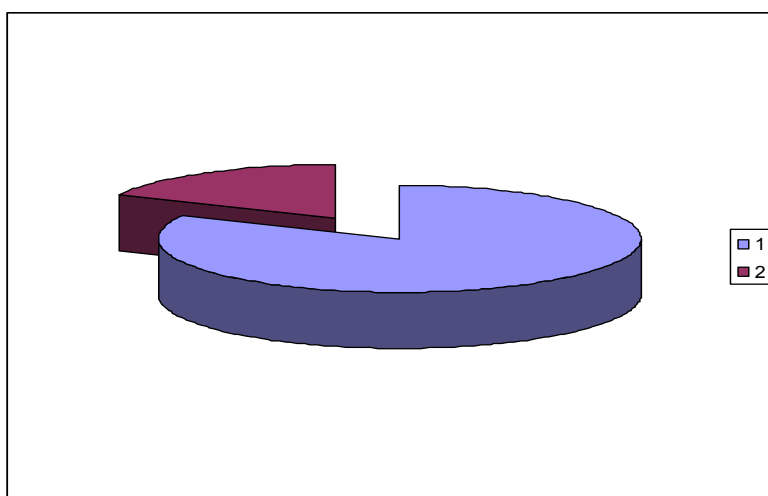
Povereništvo za izbeglice formirano je 1992.godine.U službi se nalaze tri radnika-.Kroz službu povereništva je od 1992.godine do danas evidentirano 5.500 izbeglih i 4560 IRL lica.U toku talasa izbeglica („Oluja“) Jagodina je bila prihvatno-tranzitni centar kroz koji je prošlo,prihvaćeno i zbrinuto oko 10.000 izbeglica

Danas služba povereništva za izbeglice i dalje radi na prijemu i zbrinjavanju izbeglica i interno raseljenih lica,čiji broj je oko 5.500 korisnika godišnje.

Poglavlje 2.

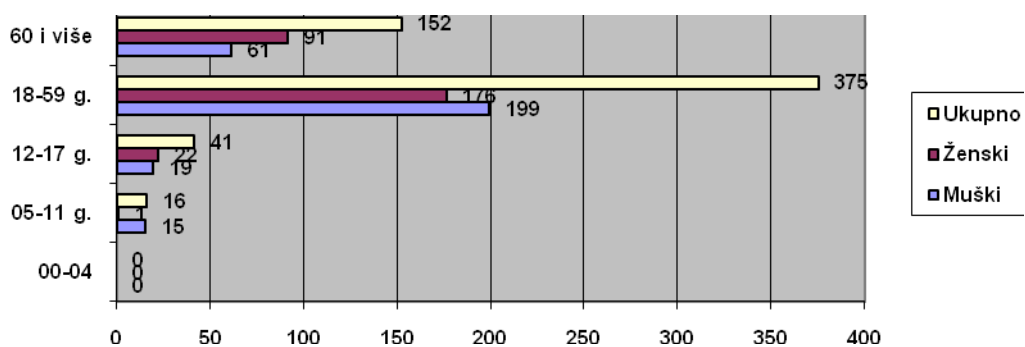
Podaci o izbeglim i interno raseljenim licima u Jagodini

Podela prema državi porekla

Prema popisu od 2004/5 formalan izbeglički status imalo je 2380 lica iz republike Hrvatske i 421 lice iz BiH.

Podela po starosnim grupama (UNHCR standardi) i polu

U kategoriji interno raseljenih od 1999. godine je 3662 lica.

Deo izbegličke populacije, u međuvremenu, napustio je područje grada odlaskom u neke druge opštine na teritoriji Srbije radi spajanja sa matičnim porodicama, zbog procene da će brže rešiti svoje stambeno pitanje ili u potrazi za zaposlenjem. Jedan, manji deo, vratio se u svoju domicilnu zemlju, a jedan deo je napustio ovo područje odlaskom u treće zemlje.

U pogledu strukture ovih porodica može se zaključiti da je karakterističan veliki udeo starih lica

Ostali, veći deo izbegličke populacije došao je većinom sa seoskog područja sa tipičnom strukturom poljoprivrednih domaćinstva. Svojom osnovnom delatnošću nisu nastavili da se bave obzirom da se većina smestila u privatne kuće na gradskom području, u početku bez naknade za stanovanje, a vrlo brzo uz rentiranje stambenog prostora koje i danas traje.

Sada se može govoriti o izmenjenim podacima. Prema popisu od 2004/05. god na teritoriji grada registrovano je 2380. lica koja su još uvek posedovala izbegličke legitimacije, tj. bila u status izbeglice. U međuvremenu njih oko 1454 lica koja su uzela državljanstvo, dobila boravak i lična dokumenta, ali čiji se status u egzistencijalnom smislu nije bitnije promenio. Dobijanjem boravka i dokumenata, izbegla lica nisu rešila svoja osnovna pitanja stanovanja i zapošljavanja te i dalje predstavljaju ugroženu kategoriju kojoj je pomoć neophodna.

U strukturi interno raseljenih lica, od 3662 prisutnih na našem području IRL mahom žive u privatnom smeštaju, sopstvenom ili rentiranom.

Na teritoriji grada postoji i jedan registrovan, kolektivni centar koji u selu Kolaru. Izbeglički centar je ranije služio za predvojničku obuku. U njemu trenutno boravi 28 porodica sa 76 lica.

Dosadašnja aktivnost Grada na pomoći izbeglim i interno raseljenim licima odvijala se u delu prvog prihvata i obezbeđivanju smeštaja nakon Oluje.

Sporadična pomoć išla je ka interno raseljenim licima u vidu davanja ogreva u zimskoj sezoni u količini od 2 m².

Prema podacima Crvenog krsta u Jagodini Narodnu kuhinju koristi --- IRL, sa jednim toplim obrokom dnevno.

Poglavlje 3. Analiza stanja i zaključci

Analiza konteksta i radnog okruženja je obuhvatila: Pregled dokumenata relevantnih za pitanja izbeglica i IRL, Analizu stanja (SWOT), Analizu zainteresovanih strana i Analizu problema.

Pregled dokumentacije o radnom okruženju obuhvatila je nekoliko ključnih nacionalnih strateških dokumenata relevantnih za ovu oblast, aktuelni zakonski okvir koji reguliše pitanja izbeglih lica u Republici Srbiji, strateška dokumenta Grada Jagodine i realizovane i aktuelne projekte i programe namenjene izbeglim i IRL u Gradu.

Nacionalni strateški dokumenti od značaja za pitanja izbeglih i interno raseljenih lica su:

- Nacionalna strategija za rešavanje pitanja izbeglih i interno raseljenih lica (2002);
- Strategija za smanjenje siromaštva (2003);
- Nacionalna strategija održivog razvoja (2008);
- Nacionalna strategija privrednog razvoja Republike Srbije 2006-2012;

- Nacionalna strategija zapošljavanja 2005-2010;
- Strategija regionalnog razvoja 2007-2012;(nacrt)
- Strategija razvoja socijalne zaštite;
- Nacionalni plan akcije za decu.

Aktuelni zakonski okvir za pitanja izbeglica je Zakon o izbeglicama⁵. S obzirom na uočenu potrebu da taj Zakon bolje prati aktuelne potrebe i pitanja izbeglica, sačinjen je Predlog Zakona o izmenama i dopunama Zakona o izbeglicama, ali on još nije usvojen.

Lokalna strateška dokumenta značajna za unapređenje položaja izbeglih i interno raseljenih lica u Gradu Jagodini su: Strategija razvoja socijalne zaštite za područje Grada Jagodina za period 2008-2012 i nacrt Strategije održivog razvoja Grada jagodina 2009-2013.

U Strategiji razvoja socijalne zaštite identifikovane su sledeće oblasti/ problemi izbeglica i IRL:

- rešavanje statusa i ličnih dokumenata u RS
- rešavanje imovinskih pitanja , radnog staža i penzija u matičnim zemljama
- stambeno pitanje
- nezaposlenost
- delimično neregulisana zdravstvena zaštita
- društvena integracija

Programi i projekti za izbegle i IRL koji su do sada realizovani ili se aktuelno realizuju u Jagodini su:

- Projekti trajne integracije izbeglica u rešavanju pitanja stanovanja –Projekta davanja u zakup ostalog neizgrađenog građevinskog zemljišta neposrednom pogodbom bez plaćanja zakupnine(radi se o 40 placeva sa izgrađenim stambenim prostorom veličine 25 m2,gde je planirano stambeno zbrinjavanje 40 porodica).Takođe, Grad Jagodina je u cilju rešavanja stambenog pitanja za IRL koja su bila smeštena u K.C."Kolare", besplatno dodelio plac i opremio ga komunalnom infrastrukturom a NVO "Evropska Perspektiva" je na tom placu sagradila stambenu zgradu u kojoj je u devet stanova smešteno isto toliko porodica.
- U toku maja i juna meseca 2009 godine očekuje se realizacija pomoći u građevinskom materijalu za 25-30 porodica izbeglih i IRL lica, čiji je donator Danski savet za izbeglice.
- Projekat poboljšanja uslova života izbeglica i IRL u izbegličkom centru "Kolare".
- Projekat: dohodovni program –kroz pakete pomoći u alatima,priključnim mašinama,plastenicima isl. za rad u oblasti poljoprivrede. Donator je NVO "Solidarnost" .
- Projekat: otkup seoskih domaćinstava koji realizuje INTERSOS

Najvažniji zaključci ovog pregleda dokumenta i i aktivnosti su sledeći:

- Nacionalna strategija za rešavanje pitanja izbeglih i interno raseljenih lica (2002) definiše osnovne pravce delovanja – obezbeđivanje uslova za povratak i obezbeđivanje uslova za lokalnu integraciju, što je potpuno u skladu sa međunarodno prihvaćenim ciljevima za rešavanje položaja ove grupe građana.
- Ostale navedene nacionalne strategije pružaju osnovu i daju smernice za razvijanje mera i akcija u oblasti lokalne integracije izbeglih i interno raseljenih lica kojima se može doprineti unapređenju njihovog životnog standarda i ukupnog društvenog položaja.

⁵ „Službeni glasnik RS“, br. 18/92; „Službeni list SRJ“, br. 42/2002; „Službeni glasnik RS“, br. 45/2002

Lokalna strateška dokumenta ukazuju da su izbeglice i IRL prepoznata kao posebno osetljiva društvena grupa, ali bez specifikovanog programa. Njihovi problemi i potrebe se ne posmatraju izolovano od potreba ostalih ugroženih grupa stanovništva.

Analiza stanja u lokalnoj zajednici po pitanjima unapređenja položaja izbeglih i interno raseljenih lica izvršena je kroz identifikovanje dosadašnjih aktivnosti i rezultata u ovom domenu i sagledavanje pozitivnih kapaciteta i slabosti lokalne zajednice, kao i mogućnosti i prepreka sa kojima se suočava u svom radnom okruženju. Analiza je obavljena korišćenjem SWOT tehnike:

U N U T R A Š N J E	<p style="text-align: center;"><u>Snage</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Politička volja • Raspoloživi ljudski resursi- stručnost i iskustvo u partnerskim projektima • Međusektorska saradnja je novo iskustvo i dobra je • Strategija razvoja grada • Razvijena infrastruktura • Razućdenost teritorije • Budžet iz koga se mogu usmeriti sredstva • Dobri privredni potencijali • 	<p style="text-align: center;"><u>Slabosti</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Neumreženost i nemotivisanost institucija i nevladinih organizacija • Nedostatak partnerstva sa NVO • Neaktivnost izbegličkih udruženja • Visoka stopa nezaposlenosti u lokačnoj zajednici • Ograničeni finansiski fondovi lokalne samouprave
S P O L J A Š N J E	<p style="text-align: center;"><u>Mogućnosti</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Projekti preko kojih se može doći do sredstava • Nacionlane strategija • Aktivnosti i programi KIRS-a • Postojanje planova i programa NSZ (naročito za samozapošljavanje) • Nacionlani plan akcije za decu- jer su deca izgeglica izdvojeni kao posbna grupa • 	<p style="text-align: center;"><u>Prepreke</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Spora implemenatcije nacionalnih startegija • Smanjenje donatorskih fondova • Pitanje izbeglih i IRL nije u fokusu šire javnosti • Zastarelost zakona o izbeglicama

Najvažniji zaključci ove analize su:

- Lokalna vlast je otvorena da zajedno sa ostalim akterima radi na unapredjenju položaja izbeglica i IRL, ali ima limitirana sredstava. Oblast samoorganizovanja izbeglica i IRL je takodje nedovoljno, odnosno skoro nikako razvijena.
- Nedovoljno se koriste stručni ljudski kapaciteti i nedovoljno iskorišćavaju mogućnosti da se sredstva pribave izvan lokalne sredine. To je usko povezano sa nedostatkom prakse uspostavljanja partnerstva izmedju javnog i nevaldinog sektora.
- Poslovni sektor je vrlo malo i nezatno uključen u rešavanje problema lokalne zajednice u celini, a samim tim i populacije izbeglica i IRL.

Analizom zainteresovanih strana identifikovane su ključne zainteresovane strane za unapređenje položaja izbeglih i interno raseljenih lica u Gradu Jagodini:

Sledi pregled glavnih aktera u gradu Jagodini koji su na različite načine odgovorni i/ili uključene u aktivnosti vezane za položaj izbeglica i IRL:

1. Povereništvo Komesarijata za izbeglice radi na rešavanju statusnih pitanja i prepoznavanju sveobuhvatne problematike izbeglica i IRL.
2. Gradska uprava obezbeđuje osnovnu dokumentaciju, a u skladu sa svojim ovlašćenjima i nadležnostima (Izvod iz knjige rođenih)
3. Centar za socijalni rad je kadrovski i stručno dobro opremljena institucija socijalne zaštite i za izbeglice i IRL i pruža pomoć u pristupanju prava iz oblasti socijalne zaštite, a u skladu sa Zakonom o socijalnoj zaštiti i Odlukom o proširenim pravima za Grad Jagodinu
4. Crveni krst, pored programa koje sprovodi i koji se odnose na njegovu humanitarnu pomoć ugroženima u okviru Narodne kuhinje, kao i distribuciju higijenskih paketa, obuće i odeće za ovu populaciju
5. Nacionalna služba za zapošljavanje-Filijala Jagodina u okviru svojih redovnih delatnosti evidentira i pruža pomoć u zapošljavanju izbeglih i IRL

Lokalni akteri svoje aktivnosti usmerene ka izbeglicama i IRL sprovode u saradnji sa:

Komesarijatom za izbeglice, koji daje uputstva i smernice u svakodnevnom radu povereničkoj službi za izbeglice, a koja se odnose na statusna pitanja, pitanja smeštaja, pristupa svim osnovnim pravima.

UNHCR-om u delu koji se odnosi na integrativne programe stanovanja, a koje UNHCR sprovodi sa svojim partnerima.

Praxisom, organizacijom koja već nekoliko godina sprovodi projekat pribavljanja dokumenata za IRL i pravnu pomoć za izbeglice.

Danskim savetom za izbeglice, organizacijom koja je bila izvršni partner projekta UNHCR-a. za dobijanje grantova u gradjevinskom materijalu za izbeglica i IRL, koja su započela izgradnju stambenih objekata.

INTER SOS-om takodje kao realizatorom projekta trajne integracije u vidu otkupa seoskih domaćinstava.

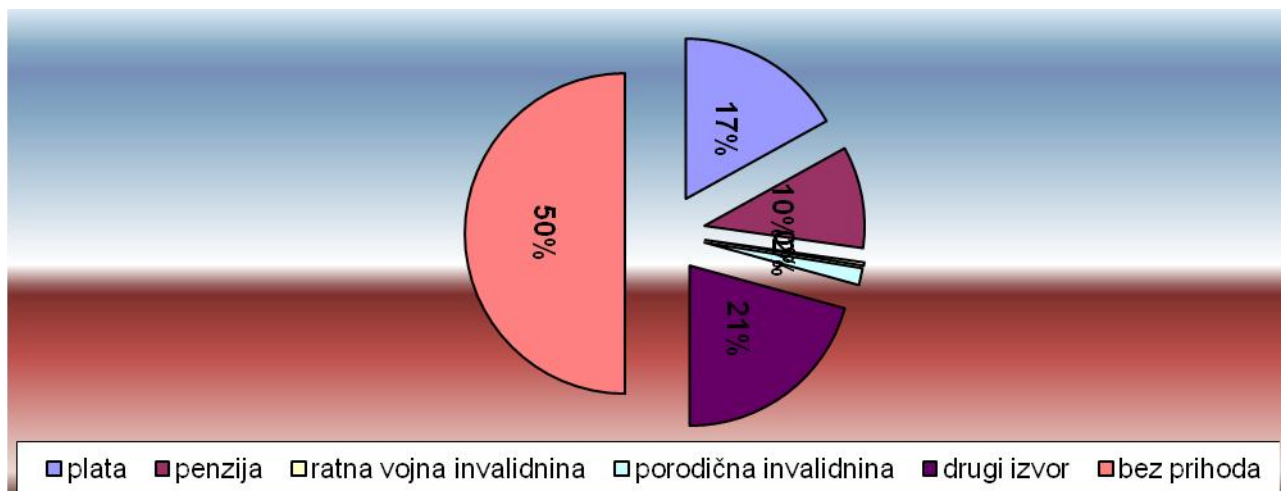
Analiza problema je pokazala da su glavni problemi izbeglih i interno raseljenih lica u Gradu Jagodini sledeći:

- Status imovine na područjima bivših republika SFRJ još uvek je nerešen. Lica sa područja BiH uspela su da ostvare svoje stanarsko pravo i povrate imovinu ali ukoliko nije u pitanju privatna, koja je mahom uništena. Lica sa područja Hrvatske nisu uspela da povrate svoje

stanarsko pravo, a privatna imovina je uglavnom uništena ili sa velikim stepenom oštećenja. Njihovo učešće u procesu obnove svoje private imovine na području Hrvatske bilo je veoma malo, obzirom da su uslovi tih programa bili u suprotnosti sa njihovim opredeljenjima (odricanje od izbegličkog statusa i trajan povratak u Hrvatsku).

- Nerešeno pitanje odgovarajućeg stambenog smeštaja izbeglih i IRL obzirom da je od 1992.godine do danas izgrađeno samo 49 stambenih objekata za 49 porodica.
- Visok procenat nezaposlenih izbeglica i IRL u lokalnoj zajednici koji nisu bili obuhvaćeni do sada nijednim projektom Nacionalne službe za zapošljavanje za prekvalifikaciju, samozapošljavanje.

Podela prema izvoru prihoda

- Neosetljivost- nesenzibilisanost lokalne zajednice prema problemima i potrebama izbeglica i IRL koja se ogleda u minimalnom angažovanju lokalne zajednice u rešavanju ključnih problema stanovanja i pristupu pravima u svim segmentima (od 1992.god. do danas participacija lokalne zajednice samo u dva projekta kojima je stambeno zbrinuto 49 porodica; nepostojanje službe za pravnu pomoć koja bi obavljala pribavljanje dokumenata radi omogućavanja pristupa pravima izbeglica i IRL lica)
- Visok stepen siromaštva među izbeglicama i IRL
- Nedovoljni i neodgovarajući socijalno materijalni podsticaji za integraciju izbeglih i IRL
- Pasivnost izbeglica i IRL u lokalnoj zajednici, u odnosu na sopstvene probleme koja se iskazuje kroz nepostojanje svesti o potrebi samoorganizovanosti.
- Neodgovarajuća podrška starim izbeglim i IRL bez porodične brige mlađih članova članova
- Izražen postraumatski ratni sindrom kod izbeglica i IRL

- IRL ne poseduju potrebnu ličnu dokumentaciju:usled izmeštenih ili uništenih matičnih knjiga, neuspostavljene sistemske saradnje sa nadležnim institucijama, kao i velikog broja neprijavljene novorođene dece
- Nedovoljna dostupnost zdravstvenih usluga za pojedine izbeglice i IRL zbog nedefinisanog statusa i nepostojanja dokumentacije
- Nedovoljna briga o sopstvenom zdravlju kod izbeglica i IRL
- Slaba integrisanost dece izbeglica i IRL

ZAKLJUČCI:

- Negativan prirodni priraštaj, pad stope fertiliteta, migracioni procesi, demografsko pražnjenje celokupnog područja , nepovoljna starosna struktura aktivnog stanovništva, jasno ukazuju da svi aspekti radne snage u narednom periodu mogu predstavljati jedan od problema i jedno od značajnih ograničenja razvoju Grada. U ovom kontekstu treba posmatrati i pitanje radnog angažovanja izbeglica i IRL.
- Prema ocenama iz Strategije razvoja socijane zaštite za područje Grada Jagodine (2008-2012), težište razvoja Grada Jagodine, u narednom periodu, neophodno je staviti u funkciju razvojnih programa kojima bi se, uz aktivnu populacionu politiku na nivou države, privredni i socijalni razvoj približio domaćinstvu, pre svega porodicama čiji su članovi mlađe starosne dobi i koji raspolažu mogućnostima za bavljenje proizvodnjom i u poljoprivredi i van poljoprivrede. U tom kontekstu treba razvijati mere za trajnu integraciju izbeglica i IRL u ruralnim područjima grada.
- Osnovni problem izbeglih , raseljenih i povratnika po osnovu sporazuma o readmisiji je pribavljanje lične dokumentacije i rešavanje statusa. Rešenjem ovog problema stekli bi se uslovi da se reše i drugi problemi i da se ostvare prava iz oblasti socijalne zaštite, uslovljeni državljanstvom RS i prebivalištem.
- Veliki problem izbeglim , raseljenim licima i povratnicima po osnovu sporazuma o readmisiji je rešavanje stambenog pitanja , jer je rešeno je stambeno pitanje samo malom delu ove populacije (49 porodica).
- U gradu su izraženi problemi zapošljavanja. Ovaj problem pogađa domicilno stanovništvo, ali je mnogo izraženiji kod izbegličke, raseljeničke i povratničke populacije. Ova populacija ima svojih kapaciteta koji bi mogli da se iskoriste, čime bi se ovaj problem barem delimično rešio (kvalifikovana lica , preduzetnički orijentisana lica , učenici i studenti, koji bi sistemom školstva bili orijentisani na „tražena “zanimanja)
- Zdravstvena zaštita je obezbeđena samo delu ovih lica,zbog njihovog neregulisanog statusa Integracija ovih lica u lokalnu sredinu je otežana .

PREPORUKE:

- Obezbediti uslove za lakše pribavljanje dokumentacije potrebne za podnošenje zahteva za prihvatanje u državljanstvo RS i lične dokumentacije, poput formiranja posebne kancelarije za pravnu pomoć pri lokalnoj samoupravi
- Omogućiti ugroženom delu populacije efikasnije ostvarivanje prava iz oblasti socijalne zaštite
- Organizovati pravnu pomoć pri rešavanju prava na imovinu , upis radnog staža i prava na penziju ostvarenih u matičnim zemljama
- Rešavati stambeno pitanje izbeglica i IRL. Za rešavanje ovog pitanja postoji više načina : izgradnja izbegličkog i povratničkog naselja; otkup starih seoskih kuća sa okućnicom i obezbeđivanje sredstava za njihovu adaptaciju , čime bi se podmladila i oživela seoska sredina; posredovanje lokalne samouprave, Centra za socijalni rad u obezbeđivanju stambenog prostora za ova lica putem sklapanja ugovora o doživotnom izdržavanju , čime bi se rasteretili gerontološki centri i izašlo bi se u susret starim licima da ostanu da žive u svojim kućama.

- Zajedničkom akcijom Nacionalne službe za zapošljavanje, lokalne samouprave i lokalnih preduzetnika, raditi na projektima za zapošljavanje i samozapošljavanje izbeglica i IRL. Uskladiti ove programe sa karakteristikama grupa korisnika koje su identifikovane u Nacionalnoj strategiji za rešavanje pitanja izbeglih i interno raseljenih lica (egzistencijalno najugroženiji, siromašne radno sposobne porodice, radno sposobni i preduzetnički orijentisani, kvalifikovani i korisnici stipendija i programa prekvalifikacije)
- Stipendirati talentovane i siromašne učenike i studente iz ove populacije
- Regulisati zdravstvenu zaštitu svim izbeglim, raseljenim licima i povratnicima po osnovu sporazuma o readmisiji
- Olakšati društvenu integraciju stvaranjem sveopšte povoljnije klime prihvatanja i podrške.

Poglavlje 4. Prioritetne ciljne grupe Akcionog plana

Krajnji korisnici/ce Lokalnog akcionog plana za unapređenje položaja izbeglih i interno raseljenih lica su :

- 648 registrovanih izbeglica, uključujući i 1450 koji formalno nisu u tom statusu, ali imaju sve karakteristike grupe
- 3842 interno raseljenih lica

Na bazi kriterijuma koji su se pre svega bazirali na težini i raširenosti problema sa kojima se suočavaju građani i građanke iz izbegličke i IRL populacije, ovaj akcioni plan će primarno biti usmeren na sledeće:

- Stanovnike kolektivnog centra (75-80 lica)
- Izbeglice koje nemaju rešeno stambeno pitanje.
- Izbeglice i IRL koji imaju teškoće pravne prirode (npr. nerešeno pitanje ličnih dokumenata za IR) i nedovoljan pristup informacijama

Poglavlje 5. Opšti i specifični ciljevi

Polazeći od analize stanja, lokalnih resursa i kapaciteta, kao i od analize potreba izbeglica i interno raseljenih lica u gradu Jagodini, utvrđeni su sledeći

Opšti ciljevi Akcionog plana za unapređenje položaja izbeglica i IRL

1. Poboljšanje egzistencijalnih kao i socijalno-materijalnih uslova za integraciju izbeglih i IRL kroz lokalne programe za trajno rešavanje stambenog pitanja najugroženijih porodica izbeglica i interno raseljenih lica
2. Unapredjenje položaja interno raseljenih lica i drugih socijalno ugroženih grupa u gradu Jagodini kroz mere olakšavanja pristupa informacijama i pravima iz različitih oblasti života.

U okviru navedenih opštih ciljeva, ovim akcionim planom utvrđuju se sledeći operativni – specifični ciljevi

SC1: U periodu od 2010. do kraja 2013 god. obezbediti do 70 grantova u građevinskom materijalu.

SC2: U periodu od 2010. do kraja 2013 god obezbediti otkup do 10 seoskih domaćinstava po godini.

SC3: U periodu od početka 2010. do kraja 2013. god. obezbediti trajno stambeno zbrinjavanje za stanovnike kolektivnog centra

- 2009-2011. – obezbeđivanje, uređenje lokacije i opremanje odgovarajućom infrastrukturom;
- 2011-2012 – izgradnja stambenih objekata i smeštaj izbeglih i IRL.

SC4: U periodu od 2010. do kraja 2013 god. do 10 montažnih kuća (objekata) za porodice izbeglih i IRL lica, koje poseduju parcele sa dozvolom za gradnju.

Poglavlje 7

Resursi/budžet

Procenjeno je da će za realizaciju Lokalnog plana 2010-2013. god. biti ukupno potrebno oko **550.000,00 EUR**. Detaljan godišnji budžet za svaku sledeću godinu primene Lokalnog plana biće urađen na osnovu razrađenih godišnjih planova za te godine.

Sredstva za realizaciju ovog Lokalnog plana obezbeđivaće se iz različitih izvora: delom iz budžeta lokalne samouprave, delom iz donatorskih budžeta, odnosno pomoću projekata koji će se razviti na osnovu ovog Lokalnog plana, kao i iz drugih dostupnih izvora.

Poglavlje 8.

Aranžmani za primenu

Aranžmani za primenu LPA u Gradu Jagodini obuhvataju **lokalne strukture i različite** mere i procedure koje će osigurati njegovo uspešno sprovođenje. U okviru lokalnih struktura, razlikuju se:

1. Strukture za upravljanje procesom primene LPA i

2. Strukture koje su operativne i primenjuju LPA

Strukturu za upravljanje procesom primene LPA, nakon njegovog usvajanja, predstavljaće *Savet za upravljanje migracijama i trajna rešenja* koji je učestvovao u njegovoj izradi. Savet će, kao deo svog budućeg rada, napraviti *Plan upravljanja primenom Lokalnog plana*.

Savet za upravljanje migracijama i trajna rešenja, kao upravljačka struktura ima sledeće zadatke:

- U potpunosti odgovara za vođenje celokupnog procesa primene Lokalnog plana;
- Imenuje lokalne timove za upravljanje projektima koji nastanu kao rezultat operacionalizacije Lokalnog plana;
- Obezbeđuje pristup i prikupljanje svih podataka i informacija u elektronskoj formi od svakog aktera-učesnika u procesu unapređenja položaja izbeglih i IRL u lokalnoj zajednici;
- Održava kontakte sa svim učesnicima u realizaciji Lokalnog plana;
- Upravlja procesom praćenja (monitoringa) i ocenjivanja uspešnosti (evaluacije) Lokalnog plana;
- Održava kontakte sa javnošću i donosiocima odluka u lokalnoj samoupravi.

Operativnu strukturu za primenu ovog Lokalnog akcionog plana činiće institucije, organizacije i timovi formirani u cilju neposredne realizacije plana i projekata razvijenih na osnovu Lokalnog plana. U skladu

sa Lokalnim akcionim planom, biće realizovana podela uloga i odgovornosti među različitim akterima u lokalnoj zajednici-partnerima u realizaciji. Svaki akter će u skladu sa principom javnosti i transparentnosti rada voditi odgovarajuću evidenciju i dokumentaciju i pripremati periodične izveštaje o radu. Izveštaji će biti polazna osnova za praćenje i ocenjivanje uspešnosti rada.

Operativna struktura za primenu Lokalnog plana ima sledeće zadatke i odgovornosti:

- Realizacija Lokalnog akcionog plana;
- Neposredna komunikacija sa korisnicima/cama usluga koje se obezbeđuju Lokalnim planom;
- Redovno dostavljanje izveštaja sekretaru Saveta za upravljanje migracijama i trajna rešenja o svim aktivnostima na sprovođenju Lokalnog plana;
- Učešće u eventualnim obukama za unapređenje stručnosti i kompetencija za sprovođenje zadataka Lokalnog plana;
- Unapređenje procesa primene Lokalnog plana u skladu sa sugestijama i preporukama upravljačke strukture.

Upravljačka i operativna struktura će razviti plan i mehanizme međusobne komunikacije, pratiće uspešnost razmene informacija i efikasnost komunikacije u odnosu na očekivane rezultate primene Lokalnog plana. Plan komunikacije upravljačke i operativne strukture urediće vreme i načine razmene informacija i preduzimanja odgovarajućih akcija.

Detaljne godišnje planove za naredni period, nakon 2010. god. pripremaće Savet za upravljanje migracijama i trajna rešenja uz aktivne konsultacije sa operativnim strukturama. Po potrebi, Savet će formirati i odgovarajuće radne timove. Godišnje planove će usvajati Skupština Grada Jagodine (ili drugi nadležni organ lokalne samouprave).

Mehanizmi praćenja, ocenjivanja uspešnosti primene Lokalnog plana i donošenja eventualnih korektivnih mera biće definisani Planom praćenja i ocenjivanja uspešnosti (planom monitoringa i evaluacija).

Poglavlje 9. Praćenje i ocena uspešnosti

- **Cilj praćenja i ocene uspešnosti (monitoringa i evaluacije)** LPA je da se sistematično prikupljaju podaci, prati i nadgleda proces primene i procenjuje uspeh LPA radi predlaganje eventualnih izmena u aktivnostima na osnovu nalaza i ocena.
- **Vremenski okvir:** Monitoring (kao sistematski proces prikupljanja podataka) sprovodi se kontinuirano i dugoročno za period 2010-2013. Evaluacija (kao analiza podataka i donošenje ocene o uspešnosti) vršiće se periodično - jednom godišnje i podnosiće se izveštaj Skupštini Grada. Finalna evaluacija obaviće se na kraju 2013 godine.
- **Predmet monitoringa i evaluacije:** Monitoring i evaluacija uključuju celovito sagledavanje ispunjenja aktivnosti - zadataka i specifičnih ciljeva.
- **Ključni indikatori uticaja** za praćenje i ocenjivanje uspešnosti primene Lokalnog plana će biti sledeći:
 - Broj novih usluga - lokalnih mera / programa za izbegla i IRL;
 - Obuhvat izbeglih i IRL novim uslugama i merama;
 - Struktura korisnika/ca usluga i mera / programa;
 - Nivo uključenosti različitih aktera u pružanje usluga izbeglim i IRL u lokalnoj zajednici;
 - Obim finansijskih sredstava izdvojenih za usluge izbeglim i IRL;
 - Struktura finansijskih sredstava izdvojenih za usluge izbeglim i IRL (budžet lokalne samouprave, donatorska sredstva, drugi izvori...).

Procesni indikatori su definisani u sklopu tabele Lokalnog akcionog plana.

- **Metode i tehnike monitoringa i evaluacije:** Za uspešno obavljanje monitoringa i evaluacije koristiće se standardni set alata među kojima su: evidentiranje korisnika, intervjui sa korisnicima (upitnici, razgovori, ankete), izveštavanje i dr.

Savet za upravljanje migracijama i trajna rešenja će biti odgovoran za praćenje i ocenjivanje uspešnosti rada na primeni Lokalnog plana akcije - vršiće monitoring (M) i evaluaciju (E). Tim za M i E čine predstavnici/ce -stručna lica iz lokalnih institucija i organizacija koje se neposredno ili posredno bave pitanjima izbeglih i IRL, kao i predstavnici/ce korisničkih grupa ovog Lokalnog plana. Savet za upravljanje migracijama i trajna rešenja će svojim Planom rada definisati način organizovanja monitoringa i evaluacije Lokalnog plana.